

เศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านเกริงกะเวียโดยทั่ว ๆ ไป เป็นระบบเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเอง (subsistence agricultural economy) ครอบครัวยุคใหม่เป็นหน่วยผลิต กิจกรรมหลักในทางเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยงได้แก่ เกษตรกรรม คือ การเพาะปลูกเพื่อการยังชีพ และใช้สอยภายในครัวเรือนเป็นสิ่งสำคัญ พืชหลักที่ทำการเพาะปลูก ได้แก่ ข้าว รองลงมาคือ พืชผักต่าง ๆ เช่น พริกเขียว พริกทองกะเหรี่ยง พริกแดงเปรี้ยว เผือก มัน ถั่วต่าง ๆ ข้าวฟ่าง ข้าวโพด งา ฯลฯ ข้าว ปลูกเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ไม่มีเหลือพอขาย ส่วนผักต่าง ๆ โดยมากปลูกไว้เพื่อบริโภคภายในบ้านเช่นกัน นอกเหนือจากการเพาะปลูกแล้ว ชาวกะเหรี่ยงบางครอบครัวยังเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคด้วย การผลิตข้าวของกะเหรี่ยงนี้ ปริมาณของผลผลิตมีผลกระทบต่อชีวิต ความเป็นอยู่อย่างมากเพราะเป็นเรื่องของปากท้องโดยตรง ปัญหาของชาวกะเหรี่ยงนั้น ขึ้นอยู่กับการมีข้าวกินตลอดปี มีพริกและยาสูบจากไร่ และ สวนเล็ก ๆ ข้างบ้านเพียงพอตลอดปี ถึงแม้ว่าเขาจะสามารถผลิตสิ่งบริโภค อุปโภคบางอย่างได้ด้วยตนเอง แต่ชาวกะเหรี่ยงก็ยังต้องการสิ่งของหลายชนิดจากสังคมภายนอก เช่น กะปิ เกลือเม็ด น้ำมันก๊าด น้ำมันโซล่า น้ำมันพืช เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ สิ่งของเหล่านี้ บางอย่างอาจหาซื้อได้ที่ร้านค้าในหมู่บ้าน บางอย่างอาจต้องไปซื้อที่อำเภอทองผาภูมิ

เกษตรกรรมในสมัยก่อนของชาวกะเหรี่ยง เป็นการทำไร่เลื่อนลอยแบบที่เรียกว่า การเกษตรแบบหมุนเวียน (land rotation) ซึ่งหมายถึง การเกษตรที่มีการย้ายพื้นที่เพื่อการเกษตร แต่ไม่มีการย้ายชุมชน เพราะเมื่อก่อนนี้ เกริงกะเวียมีบ้านเรือนไม่กี่หลัง ชาวกะเหรี่ยงแยกกันทำไร่ข้าวของตน เมื่อผลผลิตลดลงเขาจะพักไร่ไว้ก่อน และไปทำที่ไร่อื่นก่อน เมื่อไร่นี้ขาดความอุดมสมบูรณ์เขาก็จะกลับไปทำไร่เก่า ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์

การถือครองที่ดินและบริเวณที่ทำการเพาะปลูก

การถือครองที่ดิน

ประเพณีเกี่ยวกับการถือครองที่ดินของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเวียที่ยึดถือสืบต่อกันมานั้น เป็นที่สังเกตได้ว่า สมาชิกแต่ละครอบครัวในหมู่บ้านต่างก็เข้าใจดีและยอมรับเรื่องสิทธิในทรัพย์สินส่วนตัว การถือครองที่ดินโดยไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานอื่นใดแสดงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ๆ กล่าวคือ ผู้ใด หรือ ครอบครัวใดที่เป็นผู้บุกเบิกทำการหักร้างถางพงไว้ก่อน ผู้นั้นคือ เจ้าของที่ดิน ผู้นั้นจะเข้าไปทำการเพาะปลูกในที่ดินผืนนั้นไม่ได้ เว้นเสียแต่ว่า เจ้าของเดิมจะอนุญาตให้ทำ หรือ ขายที่ดินผืนนั้นให้ แต่หาไม่มีการขายหรือได้รับอนุญาตจากเจ้าของเดิมให้เขาทำกิน แม้ที่ดินผืนนั้นจะถูกทิ้งไว้เป็นระยะเวลาอันยาวนานเท่าใดก็ตาม เมื่อเจ้าของที่ดินต้องการกลับไปทำการกลับไปเพาะปลูกในที่ดินของตนอีกก็จะได้รับการรับรอง และ ยอมรับจากเพื่อนบ้านโดยทั่วไป ครบเท่าที่หมู่บ้านยังคงตั้งอยู่ในบริเวณเดิม

เมื่อ พ.ศ. 2526 เจ้าหน้าที่ป่าไม้อำเภอทองผาภูมิ ได้มารังวัดที่ดินให้แก่ชาวบ้านเกริงกะเวีย และ มอบ " หนังสืออนุญาต สทก. 1 " หรือ เรียกโดยย่อว่า ใบ สทก. เพื่อเป็นหลักฐานทางกฎหมายในการถือครองที่ดิน ครอบครัวละ 15 ไร่ " หนังสืออนุญาต สทก. 1 " เป็นหนังสืออนุญาตให้ได้รับการผ่อนผันให้มีสิทธิทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว ให้สิทธิทำกินนี้ตกทอดทางทายาทโดยธรรม พื้นที่ที่จะได้รับ ครอบครัวละไม่เกิน 15 ไร่ ถ้ามีผู้ละเมิด บุกรุกถางถางอีกก็ยกเลิกใบอนุญาตได้ อธิบดีกรมป่าไม้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนามให้สิทธิ หรือ เพิกถอนสิทธิ และ หนังสืออนุญาตนี้ไม่สามารถทำนิติกรรมได้ จากการสอบถาม ผู้ศึกษาพบว่า ในจำนวน 35 ครัวเรือน ได้รับใบ สทก. 12 ครัวเรือน และมี 12 ครัวเรือนยังทำอยู่ในที่ดินของพ่อ แม่ หรือ ครอบครัว โดยพ่อแม่แบ่งให้ทำเป็นสัดส่วนของตนไป หรือ ช่วยพ่อแม่ทำ เมื่อเก็บเกี่ยวและได้ข้าวเปลือกแล้วพ่อแม่ก็จะแบ่งให้ ส่วนผู้ที่ไม่มี ใบ สทก. อีก 7 ครัวเรือนอาศัยอยู่ในเขตอนุรักษ์ฯ ได้รับการผ่อนผันให้ทำกินได้แต่ไม่ออก ใบ สทก. ให้ ส่วนอีก 3 ครัวเรือน ยังไม่ได้ใบ สทก. เพราะทำไม่ทัน และ ไม่ได้ทำกินเพราะแก่มาก อยู่ในความดูแลของลูก 1 ครัวเรือน

อย่างไรก็ตาม แม้จะได้ใบ สทก. แล้ว ก็ยังมีการถือครองที่ดินตามประเพณี ทักกล่าวข้างต้นด้วย ชาวกะเหรี่ยงบางคนยังมีที่ดินที่ถือครองตามประเพณีอีกหลายแปลง หรือ ถ้างานบางคนขยันทำไร่ก็จะไปบุกเบิกไร่อีก แต่ก็ต้องระวังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ตามไปพบ ก็จะถูก จับและดำเนินคดีตามกฎหมายในฐานะเป็นผู้บุกรุกป่าสงวน ในปัจจุบันนี้ ชาวกะเหรี่ยงบาง ครอบครัวที่มีที่ดินอยู่ริมถนนจะขายที่ให้แก่คนภายนอกในราคาไร่ละ 500 - 1,000 บาท เป็นการขายทางพฤตินัย เพราะทำนิติกรรมไม่ได้ .

การเลือกที่ดินทำกิน

ชาวกะเหรี่ยงจะเลือกทำเลการทำให้ โคขออกแสวงหาและจับจองที่ดินทั้งไกล และใกล้ออกไป เขาจะสังเกตดูว่า เป็นป่าไม้ผากหรือไม่ ป่าไม้ผากก็คือ ป่าที่มีต้นไม้แก่ จืด สังเกตได้จาก ไม่มีต้นหญ้าไต่คน เพราะว่า เวลาเผาหญ้าแล้ว ป่าแบบนี้หญ้าจะขึ้นช้า และ เขาจะทำตามกำลังของตนว่า จะทำได้มากน้อยแค่ไหน เมื่อเลือกได้แล้ว เขาก็จะ เริ่มตัดต้นไม้ขนาดเล็ก และ ขนาดกลางก่อน ตลอดจนพวกวัชพืช เถาวัลย์ต่าง ๆ ในบริเวณ ที่ดินนั้นให้โล่งเตียนแล้วทั้งไว้สักพักให้หญ้าแห้ง จึงเผาเพื่อเตรียมจะเพาะปลูก ต้นไม้ใหญ่ๆ เขาจะเก็บไว้ไม่ตัด นอกจากเขาจะใช้ประโยชน์จากต้นไม้ใหญ่นั้น เพราะแสงแดดที่หมู่บ้าน ในตอนกลางวันมีเพียงพอในการเพาะปลูก ไม่มีปัญหาอะไรแม้จะมีต้นไม้ใหญ่บังเอาไว้

เท่าที่สังเกต ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ จะมีที่ดินทำกินอยู่ไกลจากบ้านออกไป ในฤดูเพาะปลูก เขาจะเดินไปไร่ทุกเช้า ประมาณ 7 โมง และ เวลาเย็นก่อนมืดเขาจึง จะกลับ บางคนอาจนอนอยู่ที่ไร่เลยเป็นเวลาหลาย ๆ วัน เขาเตรียมข้าว อาหารไปกิน ที่ไร่ด้วย ระยะความไกลนั้น บางไร่อาจต้องเดินประมาณ ชั่วโมง หรือ ชั่วโมงครึ่ง แต่ บางไร่อาจใช้เวลาเดินเพียงครึ่งชั่วโมง หรือ น้อยกว่านั้นก็ได้

ความขัดแย้งในเรื่องการถือครองที่ดิน

เท่าที่ไต่สอบถาม ยังไม่เคยมีการขัดแย้งในเรื่องการถือครองที่ดินเพราะชาว กะเหรี่ยงจะรู้แนวเขตไร่ของตน แม้จะไม่มีปักหลักเขตอันแน่นอน และเขาก็จะไม่ก้าว

ถ้า รุกกล้าเซตไร่ของผู้อื่น ความขัดแย้งก็ไม่เกิดขึ้น หรือ แม้แต่ความขัดแย้งในครอบครัว ของตนเอง เพราะ ลูกสาว หรือ ลูกชาย เมื่อแต่งงานแล้วจะต้องแยกครัวทำกินต่างหาก พ่อแม่จะแบ่งที่ดินให้ทำกิน หรือ ช่วยลงแรงงานที่ไร่พ่อแม่ แล้วจึงแบ่งผลผลิตที่หลัง การรูก ล้ำและการยี่ที่กินทำกินของกันและกัน ไม่เคยปรากฏ

เกษตรกรรม

กิจกรรมหลักในทางเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยงได้แก่ การทำไร่การเกษตร ทุก ครอบครัวทำไร่ข้าว ซึ่งเป็นการเกษตรแบบไร่เลื่อนลอย แบบหมุนเวียน (land rotation) ชาวกะเหรี่ยงที่ไม่ทำไร่เลื่อนลอย หรือ การเกษตรแบบย้ายที่ (shifting cultivation) ซึ่งเป็นการเกษตรแบบฟัน โคน เผา ทำการเกษตรอยู่ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง เมื่อดินหมดความ อุดสมบูรณ์แล้วก็ย้ายไปตัดฟัน โคน เผาทำการเกษตรในที่อื่น ๆ ต่อไป โดยจะไม่กลับมาใช้ ประโยชน์ในพื้นที่เดิม ที่ได้มีการใช้ประโยชน์ไปแล้วนั้นอีก

ไร่เลื่อนลอยแบบหมุนเวียน (land rotation) ไร่แบบนี้เมื่อพิจารณาถึงการ ใช้ประโยชน์ที่ดินแล้ว ไม่น่าจะถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์แบบเลื่อนลอย เพราะโดย ขอบเท็จจริงแล้ว พื้นที่ทุกๆแปลงจะมีการใช้ประโยชน์เป็นประจำ โดยการปล่อยให้ ดินมีการพักตัวอยู่ระยะหนึ่ง เพื่อเป็นการสะสมธาตุอาหารต่างๆของพืชที่มีอยู่ ถึง ระดับที่สามารถที่จะปลูกพืชใดโดยได้ผลประโยชน์ตอบแทนสูง น่าที่จะถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบถาวร ในชุมชนที่ประกอบกิจการเกษตรแบบไร่หมุนเวียนนี้ จะไม่มีการอพยพไปตั้งชุมชนตามพื้นที่การเกษตรเลย พื้นที่การเกษตรเท่านั้นที่เคลื่อน ย้ายอยู่เสมอ และสามารถที่จะรู้ได้เลยว่า พื้นที่นั้น ๆ อยู่ที่ไหน และ ถูกครอบ ครองโดยใคร มีอยู่กี่แห่ง และมีระยะพักตัวนานเท่าใด ³⁰

การเกษตรแบบไร่หมุนเวียนของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเวีย เป็นการ ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน มีขอบเขตและ มีการใช้ประจำ เพียงแต่เป็น การใช้ประโยชน์แบบหมุนเวียนเท่านั้น พื้นที่ไร่หมุนเวียนของเขาจะอยู่กระจายกัน ไม่รวม กันเป็นแปลงใหญ่ มีพื้นที่ที่ได้รับ ใบ สก. กับ พื้นที่ที่เป็นการถือครองตามประเพณี บางปี

30 จันทบูรณ์ สุทธิ, "ไร่เลื่อนลอยชาวเขา," หน้า 21 - 22

เขาจะทำแปลงนี้ แต่ปีหน้าอาจไปทำแปลงอื่น เขาจะทิ้งที่คืนไว้ ปล่อยให้หญ้าขึ้น เพื่อให้พื้นที่พักตัว เป็นไร่มุมนเวียนที่ทำในป่าทุติยภูมิ (secondary forest) หรือ ป่าละเมาะ (bush) ซึ่งเป็นป่าที่เกิดขึ้นมาในระแวกที่พื้นที่คืนพักตัว เมื่อชาวกะเหรี่ยงจะทำอะไร เขาก็จะตัด เผาทิ้ง และ ปลูกพืช แต่ก็มีการครอบครวที่ทำซ้ำพื้นที่เดิม โดยไม่เปลี่ยนแปลงโยกย้าย และ ไม่บุกเบิกที่เพิ่ม

วิธีการเพาะปลูกของชาวกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงจะทำอะไรข้าวเมื่อถึงฤดูฝน เขาจะรอให้ฝนตกก่อน ไร่ข้าวของเขาจะรอน้ำจากฝนเท่านั้น เพราะไร่อของเขาส่วนใหญ่จะอยู่บนเขา หรือ โหลเขาไม่ใช่ที่ราบลุ่ม ชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย ไม่เคยทำนาคำ (wet rice) เขาเคยปลูกข้าวไร่แบบนี้มาเป็นเวลานานแล้ว ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ วิธีทำที่เคยเป็นเช่นไร ก็เป็นเช่นนั้นมาจนถึงทุกวันนี้ และ การทำไร่ข้าวจะทำให้ปีละครั้งเท่านั้น ส่วนใหญ่ชาวกะเหรี่ยงจะมีข้าวบริโภคเพียงพอดลอปปี เพราะข้าวได้ผลดี รวงใหญ่ เมล็ดข้าวมาก

การไปฟื้นไร่ซาก

เรื่องการฟื้นไร่ซากของชาวกะเหรี่ยงเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัวคือ ต่างคนก็ต่างฟื้นไร่ของตนเอง ไม่มีการช่วยเหลือ ช่วยแรงกัน งานฟื้นไร่เป็นงานหนักจึงเป็นหน้าที่ของผู้ชายที่จะไปฟื้นไร่ เมื่อเก็บข้าวเข้ายุ้งแล้ว เขาจะปล่อยไร่ข้าวไว้เช่นนั้นพวกวิชชีซ เช่น ไมยราบยักซ์ (ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า ไมยอ) จะขึ้นเต็มพื้นที่ไปหมดจนกระทั่งประมาณ เดือน 3 - 4 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม) เขาจะเริ่มฟื้นไร่ ถ้าหากปีใดฝนตกเร็ว ผู้หญิงก็อาจไปช่วยฟื้น เพื่อให้เสร็จเร็ว การที่เขาให้ความสำคัญในเรื่องฟื้นไร่ ก็เพราะถ้าหากเขาฟื้นไร่ไม่ทัน ไม่หมกก่อนที่จะมีฝน เมื่อถึงฤดูเพาะปลูก พื้นที่ดินที่ใช้เพาะปลูกก็มีน้อย ผลผลิตที่ได้รับก็น้อยลง และอาจจะไม่พอบริโภคได้ตลอดปี เท่าที่สังเกต ผู้ที่ไปฟื้นไร่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ร่างกายยังแข็งแรง อาจเป็นคนหนุ่ม หรือ ผู้ใหญ่ก็ได้ แต่ต้องแข็งแรง กระฉับกระเฉง มีเรี่ยวแรงทำงานหนัก

ก่อนที่จะออกไปพันไร่ เขาจะลับมีดให้คมที่สุด การพันไร่จะใช้มีดยาว ค้ำ เล็ก ปลายกว้างตัดตรง ที่เรียกว่ามีดอีโต้ มีดพวกนี้จะมีความยาวไม่เกิน 2 ฟุต หรือบางคนก็ใช้ขวาน เขาจะใส่ไว้ในตะกร้าไม้ไผ่ที่สานเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีสายยาวคล้อง บ่าได้ หรือบางครั้งก็คล้องคอให้ตัวตะกร้าห้อยอยู่ข้างหลัง

การออกไปพันไร่นั้น จะออกไปหลังจากกินอาหารเช้าแล้ว ประมาณ 7 โมง หรือ กว่านี้เล็กน้อย เพราะแสงแดดยังไม่ร้อนเขาจะไม่เหน็ดเหนื่อย และ พันไร่มาก เขาจะเตรียมห่อข้าวกลางวันไปกินด้วย มื้อกลางวันก็เหมือนมื้ออื่น คือ ข้าวสวย น้ำพริก ผักจิ้ม ห่อด้วยใบตองกล้วย (นำไปผึ่งไฟก่อน)

เมื่อพวกวิษีพืชต่าง ๆ ถูกพันและถางลงจนหมดแล้ว เขาก็จะทิ้งไว้ให้แห้งชั่วระยะเวลาหนึ่ง เมื่อแห้งก็แล้วเขาก็จะจุดไฟเผา การเผาไร่นี้จะทำหลังจากที่พันไร่เสร็จหมดแล้ว ส่วนใหญ่มักจะทำกันในระหว่างเดือน มีนาคม - เมษายน การเผาไร่จะไม่ใช้เวลามาก ความปกติจะไม่เกิน 2 วันต่อแปลง สำหรับต้นไม้ใหญ่ หรือ ต้นไม้บางชนิดที่เขาจะเก็บไว้ในไร่ เขาจะกันไว้โดยใช้วิธีถางหญ้ารอบ ๆ ต้นไม้นั้นให้เตียน คือ พยายามไม่ให้แถวไม้ต้นไม้นั้นมีเชื้อไฟได้ การเผาไร่มักจะทำตอนเย็น ๆ หรือ ตอนกลางคืน เพราะในตอนรุ่งเช้าอากาศที่เกร็งกะเวียเย็นจัด และมีน้ำค้างมาก แถวถางในไร่ได้รับความเย็นและเปื่อยชื้น ทำให้ทับสันทและแถวถางไม่ปลิวไปไกล

การทำไร่ข้าว

การทำไร่ข้าว หรือ การปลูกข้าวไร่ (dry rice) นี้ เมื่อเผาไร่เรียบร้อยแล้ว ชาวกะเหรี่ยงยังจะต้องไปถางหญ้าที่ไร่อยู่เป็นประจำ จนกระทั่งฝนตก เขาจะสังเกตดูฝนตกใหญ่ติดต่อกัน 3 - 4 ครั้ง ประมาณเดือนพฤษภาคม เมื่อฝนตกติดต่อกัน จนกระทั่งพื้นดินชุ่มชื้นและอากาศมีความเย็นพอควร เขาก็จะเริ่มเพาะปลูก เขาจะทำไร่ให้โล่งเตียน ดินร่วนซุย ใช้ไม้เหลาปลายแหลม หรือ เสียมเล็ก ๆ เจาะงัดดินให้เป็นหลุมเล็ก ๆ ห่างกันประมาณ 1 ฟุตเป็นแถว ๆ ไป ผู้ที่มีหน้าที่ขุดหลุมก็จะขุดหลุมไปเรื่อย ๆ ผู้ที่ทำหน้าที่หยอดเมล็ดจะเดินตามหลังถือถุงใส่เมล็ดพันธุ์ข้าว เขาจะใช้มือกำเมล็ดข้าวขึ้นมา

จากถุงแล้วหยอดลงไปในกลุ่ม หลุมละประมาณ 5 - 10 เมล็ดด้วยความชำนาญ งานพวกนี้ลูกจะช่วยเหลือ แม่ได้ เมื่อหยอดเสร็จแล้ว ดูว่าจะมีฝนตกหรือไม่ ถ้ามีเดี๋ยวจะตกก็ไม่ต้องกลบดิน แต่ถ้าคาดว่าฝนจะไม่ตกในวันนั้นก็ต้องกลบดิน การที่จะต้องขุดดินเป็นหลุมเพราะเวลาฝนตกเมล็ดพันธุ์ข้าวจะได้ไม่ไหลไปไหน ฝนจะชะให้ดินกลบหลุมพอดี เมื่อก่อนนี้ พวกนก หนู และ มด ชอบมากินเมล็ดพันธุ์ จนเมื่อหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 มาแนะนำวิธีป้องกันสัตว์มากัดกินเมล็ดพันธุ์ โดยให้ใช้ ก.ค.ท. ผสมน้ำมันโซล่า แล้วแต่ปริมาณของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้คลุก แล้วจึงไปหยอดหลุม วิธีนี้สามารถแก้ปัญหาเมล็ดพันธุ์ข้าวถูกกัดกินจึงทำให้ได้ผลผลิตเต็มเม็ดเต็มหน่วย เมื่อหยอดเสร็จ ก็เป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่จะต้องคอยไปคอยดูว่าไร้ข้าวของตน มิฉะนั้น ต้นข้าวจะเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ ผลผลิตก็จะลดน้อยลง

การเก็บเกี่ยว

ประมาณเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ข้าวไร่จะสุก เก็บเกี่ยวได้ การเกี่ยวข้าวไร่ ใช้เคียวเกี่ยว รวบต้นข้าวเป็นกำขนาดมือกำอยู่ ใช้เคียวตัดต้นข้าวไค้มีที่กำไว้ และมีตรวงข้าวไว้คอยตอก (ก่อนจะมาเกี่ยวข้าว ชาวกะเหรี่ยงจะเตรียมเหล่าตอกไว้เป็นกำ ๆ) ชาวกะเหรี่ยงที่ชำนาญในการเกี่ยวข้าวมาก ๆ จะเกี่ยวข้าวได้ประมาณวันละ 200 กว่ากำ เขาจะเกี่ยวข้าวตอนเช้าและตอนบ่าย ๆ ที่แสงแดดไม่ร้อนจัด เมื่อเกี่ยวและมัดแล้ว เขาจะวางไว้บนตอกของตนชาวนั้นเอง เพื่อกันไม่ให้หนูมากิน ข้อสังเกตสำหรับข้าวที่สุกแล้ว คือ เมล็ดที่ติดกับรวงเมื่อบีบแล้วจะต้องไม่เป็นน้านม ถ้าเป็นน้านมยังเก็บเกี่ยวไม่ได้ เมื่อเกี่ยวข้าวเสร็จ เขาจะขนข้าวเป็นกำ ๆ เหล่านี้ไปเรียงกันให้เป็นระเบียบเพื่อรอให้ข้าวแห้งจะได้ฟาดข้าว การเรียงกำข้าวจะวางเรียงแถวให้เป็นรูปตัวแอล หรือตัวยูเหลี่ยมวางซ้อน ๆ กันไว้ โดยมีเสาไม้ไผ่ปักเป็นหลัก เพื่อกันไม่ให้กองข้าวล้ม

การฟาดข้าว

ชาวกะเหรี่ยงจะรอให้ข้าวแห้งสนิท เพื่อว่า เวลาฟาดเมล็ดข้าวจะได้หลุดออกจากรวงหมด เมื่อข้าวแห้งสนิทเขาก็จะเลือกวัน โดยไม่ให้ช้ำกับใครคนอื่น เพราะกิจกรรมการทำไร่ข้าว ในเรื่องการหยอดเมล็ด การเก็บเกี่ยว และ การฟาดข้าวสามารถ

ขอแรงกันได้ โดยเฉพาะการฟาดข้าว เมื่อใครมาช่วยไร่เรา เราก็ต้องไปช่วยเขาเป็น การตอบแทน จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าของไร่ที่จะต้องจำให้ได้ว่า ใครมาช่วยตนบ้าง การ ฟาดข้าว หรือ การนวดข้าว เป็นกิจกรรมที่สนุก หนุ่มสาวได้พบกัน คุยกันและสนิทสนมกัน บางครั้งก็อาจได้พบคู่ในลานฟาดข้าวนี้เอง เมื่อฟาดข้าวเสร็จแล้วเจ้าของไร่จะต้องจัดหา อาหารมาเลี้ยง

วิธีฟาดข้าว เมื่อชาวกะเหรี่ยงจะฟาดข้าว เขาจะนำไม้ไผ่มาสร้างเป็นแคร่ สูงเกือบถึงเอว นำเสื่อลำแพนที่มีขนาดกว้างใหญ่ มาวางให้เต็มบริเวณที่จะฟาดข้าวเพื่อ รองรับเมล็ดข้าวที่จะร่วงลงพื้น ถ้าเสื่อลำแพนไม่พอก็ต้องไปขอยืมบ้านอื่นมาอีก เจ้าของ ไร่จะยิงปืนขึ้นฟ้า 3 ครั้ง เพื่อเป็นสัญญาณในการเริ่มฟาดข้าว เท้าที่สังเกต ถ้ามีข้าว มากเขาจะเริ่มฟาดข้าวตั้งแต่เวลาประมาณเกือบ 2 ทุ่ม ถ้าหากข้าวไม่มากก็จะล่าช้าออกไป เล็กน้อย วิธีฟาดข้าวนี้ น้ากำข้าวที่วางฝั่งแดดไว้ ครึ่งละก็กำก็ได้ตามความพอใจและ ความสามารถ จะรวบมือกำหรือกำทีละ 2 มือก็ได้ ฟาดข้าวกับแคร่ไม้ไผ่ที่สร้างขึ้นไว้ เมล็ดข้าวจะตกลงบนพื้นลำแพนที่รองรับอยู่ใต้แคร่ สังเกตว่า ถ้าใครมีอุ้งมือใหญ่ เขาจะ หยิบกำข้าวได้ทีละหลาย ๆ กำ ทำให้ฟาดข้าวได้เร็วและไว เมื่อข้าวร่วงลงบนรอบ ๆ นอกของพื้นเสื่อ จะมีคนคอยกวาดฟางที่หลุดจากกำปนมากับข้าว หรือบางครั้งกำข้าวนั้นมันค ี่ไม่แน่น เวลาฟาดแรง ๆ อาจมีรวงข้าวหลุดลงพื้น เขาจะกวาดฟางร่วงเหล่านี้ไปรวม กันมุมหนึ่งของเสื่อลำแพน เด็ก ๆ ก็จะขึ้นไปช่วยอีกครึ่งหนึ่งเพื่อให้ข้าวหลุดจากรวงให้หมด ส่วนใหญ่ การฟาดข้าวจะอยู่ในระหว่างเดือนธันวาคม สาเหตุที่ต้องทำตอนกลางคืน เพราะ กลางคืนเป็นเวลาที่เพื่อนบ้านหมดภาระกิจอื่น ๆ มาช่วยไค้สะดวก กลางคืนอากาศเย็นโดย เฉพาะที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด เมื่อมาออกกำลังฟาดข้าวจะไม่เหนื่อ ยง่ายและไม่ร้อนควายแสงแดดเหมือนทำตอนกลางวัน และ ชาวกะเหรี่ยงได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในเวลากลางคืน ถ้าฟาดข้าวกระเด็นออกนอกเสื่อไปบ้าง เมื่อมองไม่เห็นจะไม่เสียคาย กลางวันเห็นชัดทำให้เสียคาย ตามปกติ เขามักจะฟาดข้าวในคืนเดือนสว่างหรือข้างขึ้น ชาวกะเหรี่ยงที่มาช่วย ทั้งญาติพี่น้อง หรือ เพื่อนบ้าน ส่วนใหญ่จะมาช่วยเกือบหมกบ้าน เว้นแต่คนชราเท่านั้น เด็ก ๆ จะสนุกมาก ถ้าหากข้าวที่ฟาดมีปริมาณมาก อาจจะต้องพัก 2 - 3 ครั้ง เพื่อให้ผู้ฟาดไม่เหน็ดเหนื่อยจนเกินไป เมื่อฟาดข้าวหมดสิ้น เจ้าของไร่จะ ยกอาหารมาเลี้ยง บางบ้านอาจจะ มีสุราเลี้ยงระหว่างฟาดด้วยแต่ไม่มาก อาหารที่นำ

มาเลี้ยง ส่วนใหญ่จะเตรียมไว้ตั้งแต่เย็น บางบ้านจะใช้ช้อนขามโดยขอยืมมาเพิ่มเติมจากเพื่อนบ้าน หรือ บางบ้านจะใช้หม้องลำโต ๆ มาตัดเป็นท่อน และผ่าซีก เพื่อใช้เป็นขามอาหารมีข้าวสวย แกงที่ออกรสเผ็ด ๆ ข้าวเหนียวคอกุน้ำตาลทราย มะพร้าวชุก บั้นเป็นก้อน มีอยู่โรหนึ่ง เจ้าของไร่อุตสาหกรรมไปล่าสัตว์เพื่อมาแกงเป็นอาหารเลี้ยง ไค่คาง 5 ตัวจึงเป็นอาหารที่ค่อนข้างพิเศษกว่าโรอื่น ๆ การฟาดข้าวจะแล้วเสร็จไม่เท่ากัน ถ้าใครใดช่วยเขาไว้มาก คนช่วยตอบแทนก็มีมากจะเสร็จเร็ว ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปริมาณข้าวในไร้วัย

การวีข้าว

เมื่อฟาดข้าวเสร็จแล้ว ชาวกะเหรี่ยงจะรับวีข้าวในตอนเช้าวันรุ่งขึ้นเพราะแดดไม่ร้อน การวีข้าวก็คือการใช้พัดสานจากตอกเป็นรูปใบโพธิ์กว้างใหญ่เท่ากระดิ่งมาพัดข้าวเปลือกเพื่อให้ข้าวเมล็ดลึบ ๆ หรือ เศษฟางปลิวออกจากกองข้าวเปลือก เหตุผลที่ทำเป็นพัดนั้นเพราะว่าพัดเบากว่ากระดิ่งซึ่งหนักทำให้เหนื่อยง่าย แต่ถ้ามไม่มีพัดจะใช้กระดิ่งแทนก็ได้ เขาจะตะล่อมข้าวให้อยู่บริเวณแคร์ นำลำแพนผืนที่วางปูห่างออกไปเล็กน้อย มีคนคอยตักข้าวเปลือกมากองที่ลำแพน ผู้ทำหน้าที่วีก็จะใช้พัดโบกไปมา ถ้าโบกแรงเกินไปข้าวจะกระจายหมด การวีข้าวไม่จำเป็นต้องขอแรงกัน แต่ถ้าใครจะมาช่วยก็ได้

เมื่อเขาวีข้าวเสร็จ เขาจะขนข้าวเปลือกขึ้นยุ้งเก็บ ยุ้งข้าวนี้สร้างจากไม้ไผ่โปร่ง สีเหลืองมีหลังคา กั้นข้าง ๆ และ พื้นด้วยลำแพน บนกองข้าวบิหรือคลุมด้วยตาข่ายหรือลำแพนเพื่อกันมิให้สัตว์มากินข้าวเปลือก บางบ้านที่ไม่สร้างยุ้งก็เก็บข้าวไว้มุมหนึ่งของชานเรือน

การตำข้าว

ชาวกะเหรี่ยงตำข้าวด้วยครกไม้ ที่เรียกกันว่า ครกกระเดื่อง ตัวครกนี้เขาใช้ต้นไม้ที่มีลำต้นโต ๆ มาตัดท่อนให้ยาวพอควร เจาะแกนไม้ตรงกลางให้เป็นหลุมลึกและ เกลาให้เรียบ แล้วนำไปฝังในดินให้ปากครกพบนพื้นดินเล็กน้อย ในส่วนที่ใช้ตำนั้น เขาใช้ไม้ต้นยาว ๆ ทำเป็นคาน ที่ปลายทำเป็นสลักให้ยึดไม้ตำไว้ ปลายอีกข้างใช้เท้าเหยียบจะต้องขุดหลุมตรงนี้ให้ลึกพอควร เท่า ๆ กับตัวครก เพื่อจะได้เหยียบได้ลึก ปลายข้าง

ที่มีไม้ค้ำจะต้องลอยขึ้นมาสูง เพื่อจะให้หน้าหนักที่ตกลงไปมีความแรง เปลือกข้าวจะได้หลุดออกง่าย หน้าดำข้าวเป็นของผู้หญิง ถ้าหากผู้ชายว่างก็จะมาช่วย เขาจะดำข้าวในเวลาว่าง เช่น กลางวัน บ่าย ๆ หรือ ตอนใกล้ค่ำ

การปลูกพืชชนิดอื่น ๆ

กะเหรี่ยงปลูกข้าวเป็นพืชหลัก และ จะปลูกพืชบางชนิดไว้เพื่อการบริโภค และ ใช้สอยในครัวเรือน พืชเหล่านี้ได้แก่

ข้าวเหนียว มีวิธีการปลูกเช่นเดียวกับข้าวเจ้า และ ปลูกไล่เลี่ยกัน แต่ปริมาณผลิตกันมาก เขาจะปลูกข้าวเหนียวไว้เพื่อทำขนมเท่านั้น การเก็บเกี่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ จึงไม่ยุ่งยากมากนัก

ข้าวโพด เมล็ดข้าวโพดสำหรับทำพันธุ์ เขาจะเก็บไว้เป็นฝัก แขนงไว้เหนือเตาประกอบอาหาร กลิ่นเขม่าจะป้องกันแมลงกัดกินได้ เขาจะนำพันธุ์ข้าวโพดออกฝักแคดอีกครึ่งเพื่อให้แห้งสนิท หลังจากปลูกข้าวแล้ว เขาไปค้ายหมูที่ไร่ ถ้าเห็นที่ตรงไหนเหมาะก็จะเจาะดินปลูก โดยหยอกเมล็ดพันธุ์ลงหลุมละ 5 - 6 เมล็ด แล้วกลบดิน เพื่อมิให้สัตว์ต่าง ๆ มากิน เมื่อก่อน ชาวกะเหรี่ยงจะปลูกข้าวโพดเพียงเพื่อไว้บริโภคในครอบครัว แต่เมื่อเห็นพวกท้อพอพเข้ามาปลูกข้าวโพดขายได้เงิน ก็เริ่มมีชาวกะเหรี่ยงบางครอบครัวสนใจที่จะปลูกข้าวโพดเป็นพืชเศรษฐกิจ ที่ทำแล้วได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ชายใดก็โลกริมละประมาณ 2 บาท หรือ ต้นละประมาณ 2,000 บาท ข้าวโพดพวกนี้นำไปทำเป็นอาหารสัตว์

ตามปกติ พืชใดก็ตามที่มีเมล็ด เมื่อเขาบริโภคแล้ว เขาจะเก็บเมล็ดตากไว้เพื่อทำเป็นเมล็ดพันธุ์ เมื่อดูฤดูที่เขาปลูกข้าว เขาจะนำเมล็ดพันธุ์ ต่าง ๆ ไปเพาะที่ไร่ชาวดอย เช่น พริก มะเขือ พักทอง (พักทองกะเหรี่ยงลูกขาวรีคล้ายลูกรักบี้) แดงเปรี้ยว (คล้ายแดงกว่าแต่ไส้มีรสเปรี้ยว) ถั่วต่าง ๆ บวบ มะระ งาม ละหุ่ง เป็นต้น สำหรับพริกและมะเขือ ถ้าต้นโตพอจะแยกได้ เขาจะนำไปปลูกไว้ริมไร่ พริกของชาวกะเหรี่ยงเป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงในเรื่องความเผ็ด เมื่อกวบ สั้น เขาจะขายเป็นพริกแห้ง

ราคาปีละประมาณ 70 บาท ส่วนเมล็ดละหุ่งชายโคกิโลกรัมละ 5 - 6 บาท

ชาวกะเหรี่ยงทุกคนครอบครัวจะปลูกต้นยาสูบไว้ในไร่ด้วย เพราะเขาสูบบุหรี่กันทุกบ้าน เมื่อใบยาสูบแก่ได้ที่ เขาจะเก็บมาฝัดแดดไว้ แล้วจึงหันฟอยกับกระดานไม้เจาะช่องให้สอดใบยา ใช้มีดซึ่งลับคมกริบชอยเร็ว ๆ จากนั้นก็นำใบยาสูบที่เป็นฟอยแล้วไปฝัดแดดให้แห้งสนิท ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่บอกว่า ใบยาสูบที่ได้จากไร่เพียงพอกที่จะใช้สูบตลอดปีไม่ต้องซื้อเพิ่ม เวลาสูบเขาจะมวนด้วยใบกระโดน หรือ กระตาศก็ได้

บางไร่ปลูกอ้อยกับกล้วยในไร่ด้วย แต่บางครอบครัวก็ปลูกไว้ใกล้ ๆ บริเวณบ้าน อ้อยของชาวกะเหรี่ยงที่เกริงกะเวีย ลำโต รสหวานจัด ส่วนกล้วย ก็มีกล้วยน้ำว้า กล้วยหอม และ ยังมีกล้วยอีกชนิดหนึ่งที่มีผู้ศึกษาเห็น เรียกกันว่า กล้วยพระยาเสวย มีรสชาติคล้ายกล้วยน้ำว้า ลูกเป็นเหลี่ยมคล้ายกล้วยหักมุก ถ้าเครือของกล้วยสมบูรณ์มาก แต่ละลูกยาวประมาณ 6 นิ้วและวัดโดยรอบได้ประมาณ 6 นิ้ว กล้วยทุกชนิดในหมู่บ้านลูกจะอวบใหญ่ คงเป็นเพราะมีน้ำค้างมากในตอนเช้า หรือ บางไร่จะปลูกมันต่าง ๆ ไว้ เช่น มันสำปะหลัง มีอยู่ชนิดหนึ่งชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า มัน 5 นาที ใช้เวลาต้มเพียง 5 นาทีก็สุก ถ้าขูดมาแล้วต้องรับประทานอาหาร ถ้าปล่อยให้เกิน 3 - 4 วันมันจะพำม กินไม่ได้ สำหรับกล้วยน้ำว้า มีรถบรรทุกเล็กมารับซื้อในราคาเพียงหัวละ 1 บาทเท่านั้น

ต้นไม้ยืนต้น หรือ พวกที่ไม่ต้องดูแลรักษามาก เพราะอากาศและดินดี ชาวกะเหรี่ยงปลูกไว้กินผล ใต้แก้มม่วง ชนุน ส้มโอ มะละกอ มะพร้าว เป็นต้น เขาจะปลูกรอบ ๆ บริเวณบ้านกันเป็นส่วนใหญ่ ต้นไม้เหล่านี้นอกจากให้ผลแล้วยังให้ร่มเงา ทำให้บ้านร่มรื่นอากาศเย็นสบายอีกด้วย

การเลี้ยงสัตว์

จากการสังเกตของผู้ศึกษา การเลี้ยงสัตว์ของชาวกะเหรี่ยงนั้น จะเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคภายในครอบครัวเท่านั้นมิใช่เพื่อการค้าแต่อย่างใด สัตว์ที่มีมากที่สุดและเลี้ยง

เกือบทุกบ้าน คือ ไก่ แต่เลี้ยงจำนวนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับการฟักของไก่แม่พันธุ์และการเก็บไข่กินของเจ้าของเอง หรือ การจับไก่ฆ่ากินเป็นอาหารไปบ้าง ไก่ของชาวกะเหรี่ยงขณะนี้ ส่วนใหญ่เป็นลูกไก่ เมื่อนับจำนวนรวมทั้งแม่ไก่ ลูกไก่แล้ว มีประมาณ 460 ตัว จากชาวกะเหรี่ยง 26 หลัง เลี้ยงจำนวน 50 ตัวขึ้นไปมี 3 หลัง และ จำนวน 20 ตัวขึ้นไปมี 7 หลัง นอกนั้นต่ำกว่าบ้านละ 20 ตัวลงมา การเลี้ยงไก่ เขาจะให้ข้าวเปลือกวันละครึ่ง และ ปล่อยให้หาอาหารกินเองตามลานบ้าน หรือ รอบ ๆ บริเวณบ้าน บางไก่จะแอบกินข้าวในยุ้งข้าวเนื่องจากเจ้าของปิดไม่สนิทอีกด้วย เมื่อเวลาเย็น แม่ไก่จะพาลูกนอนใต้ถุนบ้านเอง

นอกจากเลี้ยงไก่แล้ว กะเหรี่ยงบางบ้านยังเลี้ยงเบ็ดด้วยแต่ไม่มากนักมีเพียง 3 หลังเท่านั้น จำนวน 8 ตัว การเลี้ยงเบ็ดก็เช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่ เขาจะปล่อยให้คุ้ยหาอาหารเอง ไม่ได้เอาใจใส่ดูแลมากมาย

วัว และ ควาย ก็พอจะมีเลี้ยงแต่ไม่มาก บ้านที่เลี้ยงวัวมี 2 หลังจำนวน 3 ตัว เลี้ยงควาย 5 หลัง จำนวน 14 ตัว เขาเลี้ยงวัว และ ควายไว้ใช้งานเช่น เขียมเกวียนเพื่อบรรทุกของ หรือ เป็นพาหนะเดินทาง เป็นต้น

ในหมู่บ้านเกริงกะเวีย มีชาวกะเหรี่ยงเลี้ยงช้างไว้รับจ้างทำงานอยู่ 1 หลัง จำนวน 1 เชือกคิดค่าจ้างวันละ 300 บาท เขามีรายได้อันประมาณ 5,000 - 6,000 บาท ต่อ ปี เขาจะทำพอมักิน มีใช้ และ จะแบ่งให้พี่ ๆ น้อง ๆ นำช้างไปรับจ้างบ้าง หรือ บางครั้งก็ใช้ทำงานในไร่ของตนเอง กลางคืนจะนำช้างไปผูกไว้ในป่า

สำหรับสัตว์อื่น ๆ มีการเลี้ยงหมูป่างแต่เท่าที่ทราบมีเพียง 1 หลัง คือ ผู้ใหญ่บ้านและโคชายไปแล้ว

นอกจากนี้ยังมีสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อความเพลิดเพลิน นั่นคือ แมว และ สุนัข พบว่าชาวกะเหรี่ยงเลี้ยงสัตว์ทั้งสองชนิดนี้เกือบทุกบ้าน เลี้ยงสุนัข 17 หลัง จำนวน 26 ตัว และเลี้ยงแมว 23 บ้าน จำนวน 34 ตัว บางบ้านไม่เลี้ยงเลย ขณะที่บางบ้านเลี้ยงทั้งสองชนิด

อาชีพอื่น ๆ

การรับจ้าง ผู้ศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงบางคนยังประกอบอาชีพรับจ้างด้วย ถ้าหากใครมีงานให้ทำเขาก็ไปรับจ้างทำงาน หรือ เมื่อเขาต้องการเงิน เขาจะพยายามหางานทำ เงินค่าจ้างก็ขึ้นอยู่กับชนิดของงาน ส่วนใหญ่การรับจ้างทำงานไรจะเป็นหน้าที่ของผู้ชาย ค่าจ้างพื้นไร่มีหลายราคา แล้วแต่ความยากง่ายในการฟัน บางไรมีต้นไม้ ต้นหญ้า ขึ้นมากฟันลำบาก ค่าจ้างก็แพง มีราคาตั้งแต่ 180 บาท 150 บาท 130 บาท คือ ไร่ ถ้าคิดเป็นวันก็จะได้ค่าจ้างวันละ 50 บาท ส่วนใหญ่จะจ้างเหมือนกัน ค่าจ้างเกี่ยวข้าว จะจ้างเป็นข้าวเปลือก คิดค่าจ้างเป็นวัน วันละ 2 ปีบ

การรับจ้าง เขาจะไปรับจ้างทำงานทั้งกับชาวกะเหรี่ยงด้วยกันและ คนไทย การทำงานของชาวกะเหรี่ยงแปลกอยู่อย่างหนึ่ง คือ ผู้รับจ้างจะขอรับเงินก่อนครั้งหนึ่ง ไม่ว่าจะค่าจ้างจะมากหรือน้อย หรือ บางทีก็ขอเบิกจนเกือบหมด ในการรับจ้างทำงานของเขา บางครั้งงานยังไม่เสร็จเขาก็เลิกทำ ผู้จ้างต้องคอยตามให้มาทำงานเสร็จ ไม่คอยรับผิดชอบในงานที่รับจ้างซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นเช่นนี้ เงินที่ได้จากการรับจ้าง เขาจะซื้อของที่จำเป็น และจะเก็บไว้ใช้คราวหน้าต่อไป

นอกจากการรับจ้างทำงานทั่วไปแล้ว ชาวกะเหรี่ยงยังมีอาชีพที่พอจะมีรายได้ มาสู่ครอบครัว คือ

1. การรับจ้างทำเปลือกไม้ นับเป็นอาชีพที่ทำรายได้ค่อนข้างมากสำหรับชาว กะเหรี่ยง เขาจะเข้าไปในป่าหาเปลือกไม้หอมมาทำรูป ซึ่งจะมีรถมารับเปลือกไม้ มาจาก อำเภอทองผาภูมิ ได้ค่าจ้างก็โลกรัมละ 4 - 5 บาท มีชาวกะเหรี่ยง 6 ครอบครัว (จากจำนวนที่สอบถาม 35 ครอบครัว) ทำเปลือกไม้ งานทำเปลือกไม้ หรือ งานหา เปลือกไม้ไม่ใช่ของง่าย เขาจะต้องเดินเข้าไปในป่า บางทีก็ต้องเข้าไปลึก ๆ เลาะ เปลือกไม้หอมออกมา ผู้ที่ทำเปลือกไม้ไม่ค่อยได้อยู่บ้าน เขาจะอยู่ในป่า ประมาณ 1 - 2 เดือนจึงจะกลับมาบ้านครั้งหนึ่ง

2. การโง่หน่อไม้ หรือ การขูดหน่อไม้มาขาย จะทำกันในช่วงฤดูฝนเพราะมีหน่อไม้ ออกมาก ตอนเย็น ๆ จะมีรถบรรทุกของพวกพ่อค้ามารับซื้อเพื่อนำไปทำหน่อไม้บับที่มีขายอยู่ในตลาดทั่ว ๆ ไป เมื่อรถบรรทุกมารับหน่อไม้เขาจะบับแตรมาตลอดทางที่มีบ้านตั้งอยู่ ชาวกะเหรี่ยง จะปอกเปลือกหน่อไม้ให้เสร็จ ใส่กระบุงขนออกมารอผู้ซื้อที่ริมทางตามเวลาและสัญญาณที่นัดหมายกัน ราคาหน่อไม้ที่ปอกเปลือกแล้วนี้ ขายเพียงกิโลกรัมละ 1 - 1.50 บาท มีชาวกะเหรี่ยง 6 ครอบครัวที่หาหน่อไม้มาขาย

สมัยก่อนที่หมู่บ้านยังมีสภาพเป็นป่า ชาวกะเหรี่ยงนิยมล่าสัตว์ เพื่อนำมาขายบ้าง ไว้บริโภคเองบ้าง เครื่องมือที่ใช้ในสมัยก่อนได้แก่ หนังสติ๊ก หอก แร้ว และ ปืน เขาจะนั่งรอสัตว์โดยทำทางนำมา แต่เป็นทางที่พรางเอาไว้เพื่อหลอกให้สัตว์มาติดกับ และที่สำคัญ จะต้องดูทิศทางลมเสียก่อน ปัจจุบันนี้ นอกจากล่าสัตว์ป่าจะน้อยลงมากแล้ว พื้นที่ซึ่งถูกประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ชาวกะเหรี่ยงจึงไม่มีใครหากินทางล่าสัตว์ป่าอีก นอกจากเพื่อความสนุก หรือ เปลี่ยนบรรยากาศ เครื่องมือที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ การตักบ่วง หนังสติ๊ก จันทวนปืน จันทวนไม้ และ ปืนแก๊ป เมื่อต้องไปเผ่าไร่ หรือ เข้าไปในป่า ชาวกะเหรี่ยงจะนำอาวุธไปด้วย เพราะ ถ้างั้นเผลอเจอสัตว์ป่าก็ถือว่าโชคดี สัตว์ที่พอจะล่าได้บ้าง เช่น เม่น คูน อีหอย ซึ่งเป็นสัตว์เล็กๆหรือ อาจจะล่าหมูป่าที่มากินข้าวโพดที่ไร่ก็ได้ เคยมีคนล่าได้ บางครั้ง เขาอาจไปล่าเพื่อหาของป่ามากิน เช่น เกล็ดปลา ผู้ที่เคยกินบอกผู้ศึกษาว่า อร่อยมันเหมือนเกล็ดคอกเมืองจีน หรือ เห็ด และ ผักบางชนิด หาของป่ามาใช้ เช่น หวายมาใช้ในบ้าน ลูกเคียวหิน มาร้อยเป็นเครื่องประดับใส่เล่น และ มีบางคนไปหาน้ำผึ้งมาขาย ราคาขวดละประมาณ 80 บาท แต่กล้าได้ยากมาก เท่าที่อยู่ในสนาม ผู้ศึกษายังไม่พบว่า มีใครหาน้ำผึ้งแท้มาขายได้เลย

เศรษฐกิจภายในครอบครัวของชาวกะเหรี่ยง

เมื่อชาวกะเหรี่ยงมีเงินรายได้เข้าบ้าน เขาจะประหยัดมาก และ จะจ่ายเงินต่อเมื่อสิ่งนั้นเป็นสิ่งจำเป็นจริง ๆ เพราะการจะจ่ายเงินไม่ใช่ของง่าย สิ่งที่สำคัญสำหรับครอบครัวกะเหรี่ยงคือ การมีข้าวกิน กับน้ำพริกตำเผ็ด เค็ม เปรี้ยว และผักจิ้มก็เป็นอาหารที่อร่อยสำหรับเขา ชาวกะเหรี่ยงกินข้าวมาก เท่าที่สอบถาม ส่วนใหญ่ มีข้าวพอกกินจนถึง

ฤดูเก็บเกี่ยวใหม่ (หมายถึงปีต่อไป) และ มีหลายครัวเรือนที่มีข้าวเหลือ กินไม่หมด ส่วนบ้านที่ปลูกข้าวไม่พอคองหาข้าวมาเพิ่มเติมก็มี แต่เป็นส่วนน้อย เมล็ดข้าวกะเหรียงอวบและสั้น หุงสุกใหม่ ๆ นั้นคล้ายข้าวหอมมะลิ เนื่องจาก ที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย สภาพดินฟ้าอากาศก็ ฝนตกมาก ทำให้การเพาะปลูกได้ผลดี จากที่สอบถามจำนวน 35 ครัวเรือน พ.ศ. 2526 ชาวกะเหรียงได้ข้าวเปลือกรวมกันประมาณ 3,020 ถัง ใช้บริโภคประมาณ 3,595 ถัง ที่ต่างกันเพราะมีบ้านที่ไม่ปลูกข้าวอยู่ 9 ครัวเรือน สาเหตุเพราะ สมาชิกในครอบครัวป่วย คือ พ่อบ้าน หรือ แม่บ้านป่วย หรือ แม่บ้านท้องแก่ หรือ ไปรับจ้างทำงานอื่นไม่มีเวลาปลูกข้าว ผู้ศึกษาดูถามชาวกะเหรียงที่ไม่ได้ปลูกข้าวคนหนึ่งเขาบอกว่า คิดว่าไปรับจ้างจะพอกิน แต่แล้วก็ไม่พอกิน ปีนี้ (2527) จึงต้องปลูกข้าว เพราะเมื่อมีข้าวกินแล้ว ถ้ามีเวลาไปรับจ้างก็จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ชาวกะเหรียงที่ปลูกข้าวไม่พอกินต้องซื้อเพิ่มมี 4 ครัวเรือน โดยมากซื้อข้าวเมือง (หมายถึงข้าวสาร) เป็นกระสอบ ครอบครัวละประมาณ 1 - 3 กระสอบ และ ในพ.ศ. 2527 บ้านไม่ปลูกข้าวลดจำนวนลงเหลือ 3 ครัวเรือน ผลผลิตจากชาวกะเหรียง 35 ครัวเรือน ได้ข้าวเปลือกประมาณ 3,725 ถัง สาเหตุที่ไม่ปลูกข้าว เขาบอกว่า ไม่สบาย ไม่มีคนทำ เขาจึงพยายามหางานรับจ้างเพื่อนำเงินมาซื้อข้าว ในเรื่องเกณฑ์เฉลี่ยของปริมาณข้าวเปลือกที่ชาวกะเหรียงผลิตได้ ต่อไร่ ผู้ศึกษาไม่สามารถกำหนดได้ เพราะมีชาวกะเหรียงบางคนใช้ที่ดินเกิน 15 ไร่ และ บางคนก็ใช้พื้นที่ไม่ถึง 15 ไร่

รายได้ของชาวกะเหรียงไม่แน่นอน ครอบครัวใดที่ขยันทำอาชีพอื่นด้วย ก็จะมีรายได้มาก เช่น ครอบครัวที่รับจ้างทำเปลือกไม้ซึ่งมีอยู่ 6 ครอบครัว ปีนี้ (2527) รายได้สูงสุดประมาณ 4,600 บาท และ รายได้ต่ำสุดประมาณ 1,000 กว่าบาท ครอบครัวที่หาหน่อไม้ขาย รายได้สูงสุดปีนี้ ประมาณ 1,000 บาท และ รายได้ต่ำสุดประมาณ 100 - 200 บาท ครอบครัวที่ปลูก และ เก็บละหุ่งขาย ถ้านำไปส่งผู้ใหญ่บ้านได้ราคาภิโลกกรัมละ 5 บาท หากไปส่งร้านที่อำเภอทองผาภูมิเอง ราคาภิโลกกรัมละ 6 บาท บางครอบครัวเก็บละหุ่งได้ถึง 2 - 3 กระสอบ เป็นเงินประมาณ 700 - 1,200 บาท บางครอบครัวอาจจะขายพริกแห้ง ซึ่งได้ราคาปีละ ประมาณ 70 บาท หรือ ขายกล้วยน้ำว้าได้ราคาหวีละ 1 บาท

รายจ่ายที่สำคัญของชาวกะเหรียง เป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภคเสียมาก สำหรับเลี้ยงช้าง นาน ๆ ครั้ง ทางราชการแจกผ่านทางผู้ใหญ่บ้านมาให้ ฉะนั้น เลี้ยงช้างจึงไม่ใช่ราย

จ่ายที่สำคัญของเขา แต่ก็มีบางบ้านที่ซื้อเพิ่ม ทั้งเสื้อผ้า และ เครื่องนอน คือผ้าห่ม เเท่ ที่สอบถามพบว่า ชาวกะเหรี่ยงเกือบทุกครอบครัวจ่ายเงินซื้อกะปิมอดูบ่อยที่สุด รองลงมาคือเกลือเม็ด และ น้ำปลา รายจ่ายรวมทุกครอบครัว แยกได้คือ

ตารางที่ 5 รายจ่ายรวมทุกครอบครัว

เครื่องบริโภค	(ครอบครัว) ร้อยละ	เครื่องอุปโภค	(ครอบครัว) ร้อยละ
กะปิมอดู	30.70	ผงซักฟอก	2.63
เกลือ	23.68	ผ้าห่ม	2.63
น้ำปลา	13.15	เสื้อผ้า	2.63
น้ำมันพืช	9.65	น้ำมันตะเกียง	1.76
ผงซูลส์	6.14	สบู่	1.76
น้ำตาล	2.63		
กับข้าวที่ซื้อจาก	1.76		
รถขายกับข้าว			
ปลาแห้ง	0.88		
รวม	88.59		11.41

สิ่งของที่ชาวกะเหรี่ยงต้องการเหล่านี้ ส่วนใหญ่ซื้อได้จากร้านค้าที่ในหมู่บ้าน ซึ่งมีอยู่ 4 ร้าน ราคาแพงกว่าที่อำเภอทองผาภูมิ อย่างละ 1 - 2 บาท เช่น กะปิมอดู กิโลกรัมละ 8 - 9 บาท เกลือเม็ด ถุงละ 15 บาท (ประมาณ 1 กิโลกรัม) กับถุงละ 25 บาท เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงจะใช้กะปิเจดีย์แล้ว 1 กิโลกรัมต่อเดือน เกลือเม็ด 1 กิโลกรัมต่อเดือน สำหรับน้ำปลานั้นราคาไม่แพง เพราะมีรถน้ำปลามาส่งในหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือนและมีหลายตรา แต่เท่าที่พบ ส่วนมากจะเป็นน้ำปลาที่ไม่ได้มาตรฐาน น้ำปลาเป็นของใหม่ในสังคมชาวกะเหรี่ยง สมัยก่อนเขากินแต่เกลือและกะปิเท่านั้น น้ำมันพืชแพงกว่าที่ทองผาภูมิขวดละ 2 บาท และ ผงซูลส์ซึ่งไม่มีคุณค่าอาหารกลับเป็นรายจ่ายที่

สำคัญของชาวกะเหรี่ยงบางครอบครัว

ทรัพย์สินของชาวกะเหรี่ยงอาจจะตีราคาจากสัตว์ที่เขาเลี้ยงไว้ เพราะถ้าเขาขายไปก็ได้อเงินมาใช้ หรือ สัตว์ที่เลี้ยงนั้นช่วยทำงานทำให้เจ้าของมีรายได้ เช่น วัวควาย หรือ ช้าง เป็นต้น สัตว์เหล่านี้เมื่อเขาขายก็จะมีราคาที่สูง ชาวกะเหรี่ยงที่เลี้ยงช้าง เมื่อไปรับจ้างทำงานเขามีรายได้เข้าบ้าน ประมาณ ปีละ 5,000 - 6,000 บาทแต่ช้างมีราคาเชือกละประมาณ 100,000 กว่าบาท

กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่างภายในหมู่บ้าน

โรงสีข้าว

เป็นโรงสีข้าวขนาดเล็กของผู้ใหญ่บ้าน ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2520 ใช้น้ำมันโซล่ากับเครื่องจักร รับสีข้าวให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นโดยคิดราคาค่าสีข้าวเปลือกปีละ 2 บาท ถ้าเจ้าของข้าวให้รำแก่โรงสี ก็คิดดั่งละ 1.50 บาท เท่าที่สังเกต มีชาวกะเหรี่ยง 1 - 2 ครอบครัวที่นำข้าวมาให้สี ในเรื่องนี้ ชาวบ้านบอกว่าชาวไร่ถ้าสีด้วยเครื่องกินไม่อร่อย หุงลำบาก ข้าวแฉะง่าย ไม่เหมือนตำเองด้วยครกกระเดื่อง อีกประการหนึ่ง การนำข้าวไปสีเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เพราะเขาสามารถตำข้าวเองได้

ธนาคารข้าว

ครั้งแรก ดำรวจตระเวนชายแดน มว. 731 ได้แนะนำชาวบ้านให้ตั้งธนาคาร แต่ไม่ได้ผล เนื่องจากชาวบ้านยังไม่เข้าใจวิธีการดีพอ และ ยังมองไม่เห็นประโยชน์ของการมีธนาคารข้าวในหมู่บ้าน จนเมื่อ พ.ศ. 2527 โดยการแนะนำของตำรวจตระเวนชายแดน มว. 732 ซึ่งได้เปิดการอบรมผู้นำธรรมชาติแก่ชาวบ้านที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ชาวเกริงกะเวียเห็นประโยชน์ของการมีธนาคารข้าว จึงได้ร่วมมือกันก่อตั้งขึ้น มีสถานที่เก็บเป็นยุ้งไม่จริง หลังคาสังกะสี อยู่ใกล้กับศาลาเอนกประสงค์ของหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง ก็เพื่อจะช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาชาวไม่พอกิน มีความเดือดร้อน ภายในหมู่บ้านเกริงกะเวีย ซึ่งการผลิตข้าวบางครั้งอาจไม่ได้ผลเพียงพอแก่การบริโภคในปีใดปีหนึ่ง ถ้าหากชาวบ้านเป็นสมาชิกแล้วก็จะขจัดปัญหาอดอยาก ไม่มีข้าวกินไปได้ โดยการมาถูกข้าวจากธนาคารข้าวไปใช้

การเข้าเป็นสมาชิก เมื่อบ้านใดตกลงใจเป็นสมาชิกก็นำข้าวเปลือกมาใส่ยุ้งบ้านละ 5 ถัง ชาวกะเหรี่ยงเป็นสมาชิกทุกบ้าน สำหรับผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่ หรือ แยกบ้านออกมาสร้างครอบครัวใหม่ ต้องการเป็นสมาชิกก็นำข้าวเปลือกมาใส่ ใครไม่เป็นสมาชิกก็กู้ยืมไม่ได้ กรรมการฝ่ายการคลังของหมู่บ้านจะเป็นผู้พิจารณาให้กู้ยืม และ จดบัญชีรายชื่อผู้กู้ การชำระคืน ให้ส่งคืนพร้อมดอกเบี้ยเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จในปีต่อไป หากยังไม่สามารถชำระคืนได้หมด ให้ทบไว้สำหรับใช้คืนในปีหน้า สำหรับดอกเบี้ยคิดร้อยละ 20

ผลการดำเนินงาน นับว่าธนาคารข้าวแห่งนี้ประสบความสำเร็จเพราะชาวบ้านไม่ต้องออกไปยืมข้าวนอกหมู่บ้านเลย หลังถูกเก็บเกี่ยว (ต้นปี พ.ศ. 2528) ผู้กู้สามารถส่งข้าวคืนได้ครบถ้วนทั้งต้นและดอกเบี้ย ขณะนี้ ในยุ้งของธนาคารข้าว มีข้าวอยู่ประมาณ 400 ถัง คณะกรรมการฝ่ายการคลัง กล่าวแก่ผู้ศึกษาว่า ถ้าไม่มีใครกู้ยืมก็ไม่ดี เพราะข้าวในยุ้งจะเป็นข้าวเก่า เมื่อเป็นข้าวเก่าก็ต้องนำออกขาย ทำให้ไม่ไ้ราคา และอีกประการคือ ถ้าไม่มีใครกู้ ก็ไม่ได้ข้าวที่เป็นดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

แหล่งเงินในยามขาดสน

เมื่อชาวกะเหรี่ยงมีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากขึ้น ได้รู้ ได้เห็นสิ่งใหม่ ๆ และยอมรับสิ่งนั้นเข้ามาใช้ในสังคมของตน การซื้อ ขาย ทำให้ความจำเป็นที่จะต้องเงินเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตของชาวกะเหรี่ยงนั้น ส่วนใหญ่เพื่อการยังชีพ มิได้มีไว้เพื่อขาย เขาจึงต้องหารายได้จากทางอื่นมาเพิ่ม เช่น การออกรับจ้าง เป็นต้น ผู้ศึกษาได้สอบถาม ในเรื่องการกู้ยืมเงิน และ หาเงินในยามขาดสน ได้รับคำตอบว่า เมื่อไม่มีเงินก็ไม่ใช้ ไม่ได้กู้ยืมจากใคร เป็นจำนวนร้อยละ 43.59 และ ในยามที่เขาต้องการเงิน เขาก็มีแหล่งเงินต่าง ๆ กัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แหล่งเงินในยามชั้คสน

แหล่งเงิน	ร้อยละ
ไม่กัใคร	43.59
กัคนอนท่ไม่ใช้ญาคิ	23.08
กัญาคิท่หนอง	20.51
ไปเช้นชองมากอนจากรานชา	7.70
ชองผู้ใหญบ้าน	
ออกรับจาง	2.56
จ่านำ จ่านองชอง	2.56
รวม	100.00

วิเคราะห์และประเมินผลการปรับตัวในด้านเศรษฐกิจ

การกล่าวถึง การปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงในเรื่องเศรษฐกิจนี้ ผู้ศึกษาจะแยกกล่าวเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การถือครองที่ดิน แต่ก่อนนี้ ชาวกะเหรี่ยงเคยอยู่กันไม่กี่หลังคาเรือน อาชีพหลักคือทำไร่ข้าว ใครมีกำลังทำเท่าใดก็ทำไป จะกี่แปลงก็ได้ เขาจะใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้วพักไปใช้แปลงอื่น อาจจะทำติดกัน 3 ปีแล้วพักไป 3 - 5 ปี แต่การเป็นเจ้าของยังคงอยู่เป็นการถือครองตามประเพณี คนอื่น ๆ จะยอมรับในการเป็นเจ้าของ ถ้าหากผู้ใดจะใช้ประโยชน์ในที่ดินผืนนั้น ๆ ก็จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของเสียก่อน ปัจจุบันเมื่อทางราชการประกาศให้บริเวณนี้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้จึงได้รังวัดที่ดินและออก ใบ สทก. เป็นหลักฐานให้ชาวบ้านได้สิทธิทำกินครอบครัพละ 15 ไร่เมื่อพ.ศ. 2526 เพื่อที่จะไม่ให้ชาวบ้านหักร้างดวงพงอีก การบุกเบิกป่าไม้เพื่อเป็นที่ทำกิน จึงไม่มีเพิ่มขึ้น แต่ลักษณะการถือครองที่ดินตามประเพณียังคงมีอยู่ควบคู่ไปด้วย และ ส่วนใหญ่จะทำไร่ข้าว แปลงเดิมหลาย ๆ ปี เมื่อถนนตัด การคมนาคมสะดวก ทำเลขของหมู่บ้านเกริงกะเวียก็เป็น

ที่สนใจของบุคคลภายนอก จึงมีผู้เห็นการณ์ไกลขอซื้อที่ดินที่อยู่ใกล้ถนนจากชาวกะเหรี่ยง ราคาไร่ละ 500 - 1,000 บาทเป็นอย่างต่ำ ทั้ง ๆ ที่ ใบ สทก. นี้ไม่สามารถจะทำนิติกรรมได้ ชาวกะเหรี่ยงบางคนก็กำลังสร้างบ้านไม่จริงเพราะเขาคำว่าอีกไม่นานหมู่บ้านจะเจริญขึ้น แต่มีบางคนต้องการจะขายบ้านเพื่อจะเข้าไปอยู่ในป่าให้ไกลออกไปอีก ถ้าหากชาวกะเหรี่ยงทั้งถิ่น ย้ายหนีความเจริญ การบุกเบิก หักร้างทางป่าก็จะต้องเกิดขึ้นอีก และจะเป็นวัฏจักรเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ

2. เกษตรกรรม แม้ว่าการทำงานไร่ชาจะเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำรงชีพของชาวกะเหรี่ยงก็จริง แต่ชาวกะเหรี่ยงก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงในการทำการเกษตรไปจากแบบที่เคยปฏิบัติมา เคยทำไร่ชาตามไหล่เขา ก็ทำกันต่อไป เว้นแต่การได้รับคำแนะนำเรื่องการแก้ปัญหาในการที่มีสัตว์มากินเมล็ดข้าว โดยใช้วิธี นำเมล็ดคั่วกลุก ตี.ตี.ตี. ผสมโซลา ก่อนที่จะนำเมล็ดข้าวไปปลูกในไร่ เป็นการรับเอาวิทยาการใหม่มาใช้ในการเพาะปลูก เพื่อให้การเพาะปลูกได้ผลดีขึ้น ผลผลิตข้าวของชาวกะเหรี่ยงจึงอยู่ในระดับค่อนข้างดี

3. เศรษฐกิจภายในครอบครัว ในสมัยก่อน ชาวกะเหรี่ยงยังไม่มี การติดต่อกับสังคมภายนอก ความจำเป็นในเรื่องการใช้เงินยังไม่มี จนเมื่อการคมนาคมสะดวกดีขึ้น ชาวกะเหรี่ยงได้ติดต่อกับสังคมภายนอก ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาสู่สังคมของตน ความต้องการเงินเพื่อนำมาซื้อสิ่งของจึงเพิ่มขึ้น เช่น น้ำปลา น้ำมันพืช ผงชูรส เป็นต้น เมื่อก่อนชาวกะเหรี่ยงไม่เคยใช้สิ่งเหล่านี้ประกอบอาหาร เขาจะใช้เกลือและกะปิมาช่วยปรุงอาหารให้เค็มเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงในเรื่องเศรษฐกิจภายในครอบครัวจึงเกิดขึ้น มีการออกหางานรับจ้าง การปลูกพืชเศรษฐกิจบางอย่าง เพื่อให้มีเงินมาซื้อสิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน บางครอบครัวมีเงินมาใช้จ่ายใช้สอยเสมอ แต่บางครอบครัวก็หาเงินได้ยาก การใช้จ่ายของชาวกะเหรี่ยงจึงต้องประหยัดมาก สิ่งที่เขาคิดว่ายังไม่มีความจำเป็นเขาก็ยังไม่ยอมรับเข้ามา สิ่งใดจำเป็นกว่าเขาก็จะซื้อสิ่งนั้นก่อน สินค้าที่เขาซื้อบ่อยจึงมักจะได้แก่สินค้าสำหรับบริโภค มากกว่าอุปโภค และไม่คอยนิยมการกัณฑ์มีสินจากใคร

4. กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่าง สิ่งใหม่ 2 สิ่งที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน คือ การมีโรงสีข้าว และ ธนาคารชาว เพียงแต่ว่า การเกิดไม่เหมือนกัน การก่อตั้ง

ธนาคารข้าวเป็นการก่อตั้งขึ้นโดยคำแนะนำของบุคคลภายนอก และ ชาวบ้านยอมรับ ร่วมมือกันตั้งธนาคารเพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่คนในหมู่บ้าน เพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจแก่ผู้ที่มีความเดือดร้อน ซึ่งนับเป็นการแก้ปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาวแก่คนในหมู่บ้าน เพราะข้าวเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตของคน การกู้ยืมข้าวของผู้ที่เป็นสมาชิกก็เท่ากับยืมข้าวที่ตนเองสะสมไว้ใช้ในยามขาดแคลนมาใช้ ทำให้ไม่ต้องเป็นหนี้ใคร กู้ยืมเงินใครไปซื้อยามขัดสน ชาวกะเหรี่ยงทุกครอบครัวเป็นสมาชิกธนาคารข้าว และสามารถส่งคืนได้ครบถ้วน ส่วนโรงสีข้าวเป็นการก่อตั้งโดยคนในหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้นำแบบเป็นทางการ ผู้ใหญ่บ้านมีโอกาสดีกว่าชาวบ้านอื่นๆ ในการที่ได้ไปพบเห็นสิ่งต่าง ๆ นอกหมู่บ้าน โดยเฉพาะมีโอกาสดีกว่ากะเหรี่ยงด้วยกัน การตั้งโรงสี เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล โดยการมีรายได้เข้าบ้าน และมีรายได้เลี้ยงหมู หรือนำไปขายที่อำเภอ ถึงแม้ว่า ในขณะนี้ชาวกะเหรี่ยงยังไม่นิยมในการที่จะนำข้าวเปลือกมาสีที่โรงสี ยังคงตำเองด้วยครกกระเดื่อง หากว่าในอนาคตเขามียาได้เพิ่มขึ้นและไม่มีเวลาตำข้าวไว้กินเอง เขาอาจจะนิยมก็ได้เพราะการเข้าโรงสีได้ข้าวสารเร็วกว่าคั้นมาก

สรุปแล้ว การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในด้านเศรษฐกิจเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีสาเหตุมาจากภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เช่น การถือครองที่ดิน ที่ได้รับการจัดสรรให้ได้รับ ใบ สทก. โดยทางราชการ หรือ การคมนาคมที่สะดวกขึ้น ทำให้ชาวกะเหรี่ยงได้ติดต่อกับสังคมภายนอกได้มากขึ้น ทำให้เห็นตัวอย่างและยอมรับสิ่งต่าง ๆ เข้ามาสู่สังคมของตน สิ่งใดที่เป็นประโยชน์และไม่สิ้นเปลือง เขาจะยอมรับได้โดยง่ายเพราะเขามีข้อจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่ายที่จะต้องประหยัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย